

Opisany poniżej przebieg lekcji jest propozycją zajęć do filmu edukacyjnego „Miło Was poznać”. Materiał zawarty w scenariuszu jest rekomendowany dla uczniów i uczennic klas 7-8 szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych.

Przygotowany przez nas scenariusz jest przewidziany na zrealizowanie w trakcie dwóch jednostek lekcyjnych (ok. 90 min.). Osoba prowadząca zajęcia może sama zdecydować, podążając za potrzebami grupy, ile czasu przeznaczyć na daną aktywność. Zachęcamy do realizacji całego procesu zaproponowanego w scenariuszu. Można z niego skorzystać także jako ze zbioru inspiracji do lekcji, wybierając jedynie niektóre fragmenty. W zależności od potrzeb i możliwości mogą Państwo zdecydować się na przeprowadzenie wybranych ćwiczeń i dyskusji.

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

# Miło was poznać. Scenariusz lekcji dla klas 7-8 i szkół ponadpodstawowych

**Autorka:** Katarzyna Niewczas

**Czas trwania:** 90 minut

## **Cele edukacyjne:**

- uczniowie i uczennice zdobywają wiedzę na temat zróżnicowania współczesnych tożsamości żydowskich,
- uczniowie i uczennice zdobywają wiedzę na temat tożsamości społecznej i poddają refleksji swoją własną tożsamość.

## **Przebieg lekcji:**

1. Ćwiczenie na rozgrzewkę: JESTEM...
2. Projekcja pierwszej części filmu i omówienie na forum.
3. Projekcja drugiej i trzeciej części filmu.
4. Ćwiczenie: czym jest współczesna tożsamość żydowska?
5. Dyskusja w formie ćwiczenia „cztery kąty” na temat tożsamości i wpływu.
6. Podsumowanie

## **Potrzebne materiały:**

- film „Miło Was poznać” i sprzęt, na którym można go odtworzyć,
- załącznik „Z czego składa się tożsamość?” (załącznik 1),
- słowniczek z pojęciami z filmu (załącznik 2),
- karta pracy „Puzzle” (załącznik 3).

## Przebieg lekcji:

Ćwiczenie na rozgrzewkę: JESTEM...

**Czas trwania:** 20 minut

**Forma pracy:** praca indywidualna, rozmowa w parach, omówienie na forum

Zaproś uczniów do zapisania na kartce lub w zeszyte dwóch zdań: „Mam na imię... Jestem...”. Zaproś uczniów i uczennice do uzupełnienia karty pierwszymi skojarzeniami, które przychodzą im do głowy. Mogą zapisać na niej wszystkie słowa, które oddają to w jaki sposób chcieliby siebie opisać.

Po kilku minutach zaproś uczniów i uczennice do porozmawiania o zapisanych przez siebie hasłach z osobą, z którą siedzą w ławce. To czas na podzielenie się efektami swoich przemyśleń w bezpiecznej atmosferze. Zaproponuj pytania do rozmowy w parach:

- Jakie odpowiedzi przyszły Ci do głowy jako pierwsze?
- Jakich tematów, obszarów dotyczą słowa, którymi opisałeś siebie?
- Które odpowiedzi są dla Ciebie najważniejsze?

Następnie wyświetl na rzutniku załącznik „Z czego składa się tożsamość?”. Zaproś uczniów i uczennice do przyjrzenia się zaprezentowanym kategoriom oraz sprawdzenia, jak zanotowane przez nich odpowiedzi łączą się z wypisanymi kategoriami. Omówcie to doświadczenie na forum:

- Które kategorie pojawiły się w Waszych odpowiedziach na pytanie „kim jestem”?
- Która z nich pojawiła się najczęściej w naszej klasie?
- Czy są na tej planszy jakieś kategorie, które również Was opisują, ale nie pomyśleliście o nich w trakcie ćwiczenia? Jakie? Dlaczego?

## Projekcja pierwszej części filmu i omówienie

**Czas trwania:** 15 minut

**Forma pracy:** wspólne oglądanie filmu, omówienie na forum, mini-wykład

Przed włączeniem nagrania przekaż grupie, że zobaczą i usłyszą w nim kilkanaście osób, które tak jak oni zostały poproszone o odpowiedź na pytanie kim/jacy są.

Poproś o uważne wysłuchanie ich odpowiedzi i porównanie ich z kategoriami, które pojawiły się w Waszej klasie. Chętni mogą w trakcie słuchania zrobić krótkie notatki (osób w filmie jest wiele, a odpowiedzi padają szybko).

Obejrzyjcie wspólnie pierwszą część nagrania (0:00-2:00) i wróćcie do notatek na tablicy podsumowujących pierwsze ćwiczenie. Zapytaj klasę:

- Które kategorie powtórzyły się w wypowiedziach nagranych osób i w naszej klasie?
- Jakie nowe kategorie usłyszeliście?

### Podsumowanie z nagrania:

Osoby opisują siebie przez pryzmat zawodu (biolog, aktorka), płci (kobieta), miejsca zamieszkania (warszawianka), relacji z innymi (żona, przyjaciółka, córka), cech charakteru (wymagająca wobec siebie, nieśmiała, ciekawska), wieku (maturzystka, bardzo dorosły facet, młoda osoba), zainteresowań (smakoszka jedzenia, judoka, właścicielka szcurek i psa), poglądów/wartości (feministka, romantyk).

- Czym jest tożsamość? Z czego się składa?
- Jakie znaczenie dla naszej tożsamości mają grupy społeczne, do których należymy?

### Podsumowanie merytoryczne:

W ramach teorii tożsamości społecznej tożsamość osobista współistnieje z tożsamością społeczną, czyli identyfikacją z danymi grupami społecznymi.

**Tożsamość osobista** – to samowiedza o własnych cechach osobistych, czyli takich, które wyróżniają nas na tle innych ludzi. Porównania społeczne stanowią centralny element, wokół którego kształtuje się tożsamość osobista – to jak wypadamy na tle innych ma kluczowe znaczenie przy konstruowaniu naszych samoocen.

**Tożsamość społeczna** – są to identyfikacje jednostki z konkretnymi grupami społecznymi („my”), wobec których osoba odczuwa swoją przynależność.

**Literatura:** „Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej” B. Wojciszke str. 140

- Jak sądzicie, co wspólnego mają ze sobą wszystkie osoby, które wypowiedziały się w filmie?

Projekcja pozostałej części filmu i ćwiczenie w grupach

**Czas trwania:** 30 minut

**Forma pracy:** wspólne oglądanie filmu, omówienie na forum, praca w grupach

Obejrzyjcie wspólnie pozostałą część nagrania (2:00-11:43). Po jego obejrzeniu zaproponuj dyskusję na forum:

- Czy coś Was zaskoczyło w obejrzanym materiale? Jeśli tak, to co dokładnie?
- Czy w ten sposób wyobrażaliście sobie współczesnych polskich Żydów?

Po odsłuchaniu wypowiedzi grupy podziel klasę na kilkuosobowe zespoły i rozdaj każdemu z nich załącznik 3. Zaproś uczniów i uczennice do wpisania w poszczególne fragmenty układanki tych informacji z filmu, które definiują współczesną tożsamość polskich Żydów. W tym ćwiczeniu nie ma jednego dobrego rozwiązania, każda grupa może wybrać te informacje, które najbardziej zapadły im w pamięć.

**Przykładowy zestaw odpowiedzi:**

Muzeum Historii  
Żydów Polskich  
POLIN

ul. Anielewicza 6 T +48 22 471 03 00  
00-157 Warszawa @ polin@polin.pl

Iceland  
Liechtenstein  
Norway grants



Ministerstwo  
Kultury  
i Dziedzictwa  
Narodowego

POLIN  
Żydowskie  
Dziedzictwo  
Kulturowe

etniczność (żydowscy rodzice, dziadkowie, przodkowie), religia (modlitwa w synagodze, przestrzeganie szabatu, bat micwa, konwersja), społeczność (bycie częścią organizacji żydowskich, uczestnictwo w świeckim życiu żydowskim), rodzina, tradycja (chałka, święta żydowskie, cedaka), symbole (gwiazda Dawida, kipa), język (jidysz, hebrajski, polski), Izrael, diaspora, Polska

Kiedy grupy są już gotowe, zaprosz je do krótkich prezentacji. Aby zrealizować je dynamicznie pierwsza grupa może przeczytać wszystkie swoje odpowiedzi, a kolejne jedynie te, które jeszcze się nie pojawiły. W trakcie odczytywania odpowiedzi zwróć uwagę na to, czy pojawiające się hasła dotyczące kultury żydowskiej (np. micwa, diaspora) są zrozumiałe dla grupy. Jeśli uznasz, że jest to potrzebne, możesz wrócić do materiału zaprezentowanego w filmie poprzez pokazanie klasie załącznika nr 2 – słowniczka z wyjaśnionymi pojęciami pojawiającymi się w filmie. Następnie omów ćwiczenie na forum:

- Ile fragmentów puzzli bylibyście w stanie uzupełnić przed obejrzeniem filmu? Które informacje są dla Was nowe?
- Czy dla wszystkich osób z filmu pojęcia, które wypisaliście są równie ważne? Czym różnią się między sobą poznane w nagraniu osoby?

### **Podsumowanie merytoryczne:**

Odpowiedzi na pytanie: „co to znaczy być Żydem/Żydówką?” jest tyle, ilu samych Żydów i Żydówek. Każdy kształtuje swoją tożsamość żydowską na swój własny sposób, na co wpływ mają zarówno własne decyzje, jak i otrzymane wychowanie, czy środowisko, w którym się przebywa.

Historycznie do XVIII wieku tożsamość żydowska była związana wyłącznie z religią. Bycie Żydem/Żydówką oznaczało wówczas przynależność do wspólnoty religijnej. Od XIX wieku na skutek procesów modernizacyjnych rozumienie tożsamości żydowskiej zaczynało się zmieniać i rozszerzać. Poza aspektem religijnym coraz więcej osób zaczynało rozumieć swoją żydowskość jako przynależność do

społeczności, związek z tradycją, historią, czy diasporą. Wówczas zaczyna się również rozwijać świecka kultura żydowska, tworzona na terenie Polski głównie w języku jidysz.

## Dyskusja podsumowująca zajęcia

**Czas trwania:** 25 minut

**Forma pracy:** ćwiczenie „Cztery kąty”

Celem tego ćwiczenia jest odniesienie się przez uczniów i uczennice do poruszonych na zajęciach tematów w osobisty sposób, przefiltrowanie ich przez własne poglądy i doświadczenia, a także usłyszenie perspektywy innych osób w grupie. Ważna w tym ćwiczeniu jest atmosfera otwartości na usłyszane perspektywy, a także dobrowolność wypowiedzi uczestników i uczestniczek.

Przygotuj cztery kartki z napisami: „Zgadzam się” „Nie zgadzam się” „Po części się zgadzam, a po części nie” „Nie wiem” i rozłóż je w czterech częściach sali. Przekaż instrukcję do ćwiczenia grupie:

Za chwilę przeczytam kilka zdań, a Was poproszę o przejście w tę część sali, w której znajduje się kartka odpowiadająca Waszej opinii. Gdy zajmiecie już miejsca, poproszę chętnych o podzielenie się tym, dlaczego zgadzają się, są po środku lub nie zgadzają się z daną opinią. Pozostałe osoby mogą w trakcie słuchania zmienić zdanie i przejść w inne miejsce klasy. Każda odpowiedź jest prawidłowa, każdy może wyrazić swoje własne zdanie w tym ćwiczeniu.

Zdania do przeczytania:

- Myślę, że bardziej niż grupy do których należę, określają mnie moje cechy charakteru.
- Moja tożsamość jest niezależna od tożsamości mojej rodziny.
- Grupy, do których należę wpływają na to, jak jestem traktowany.
- Gdybym chciała, mogłabym zmienić swoją tożsamość narodową.

# Załącznik nr 1 – Z czego składa się tożsamość

## Z czego składa się tożsamość?

- Edukacja
- Status rodzinny
- Warunki życia
- Języki obce
- Zawód
- Styl życia
- Hobby
- Kraj pochodzenia
- Płeć
- Język ojczysty
- Grupa etniczna
- Wiek
- Cechy fizyczne i psychiczne





## Załącznik nr 2 – słowniczek pojęć

**Judaizm** - religia Żydów, a także zespół wierzeń, wartości i postaw wynikających z tradycji i obyczajów narodu żydowskiego. Opiera się na monoteizmie, czyli wierze w jednego Boga.

**Bat Micwa** - po hebrajsku: "córka przykazania". W judaizmie dziewczynka osiąga religijną pełnoletność po ukończeniu dwunastu lat, to cezura życiowa, od której zaczyna się osobista odpowiedzialność za życie religijne i moralne.

**Bar Micwa** - po hebrajsku: "syn przykazania". W judaizmie chłopiec osiąga religijną pełnoletność po ukończeniu trzynastu lat. Staje się wtedy osobą dorosłą religijnie, czyli ponosi odpowiedzialność związaną ze spełnianiem (lub nie) nakazów Tory.

**Micwa** - po hebrajsku: "przykazanie" - boskie nakazy pochodzące z Tory oraz z tradycji rabinicznej; w szerszym rozumieniu: dobre uczynki lub powinności moralne.

**Cedaka** - po hebrajsku: "cedaka", jidysz: cdoke - dobroczynność, sprawiedliwość, sprawiedliwe postępowanie - w tym sensie występuje ono w Biblii Hebrajskiej; w Talmudzie zaś odnosi się głównie do udzielania potrzebującym pomocy materialnej  
- poprzez jałmużnę bądź w innej formie.

**Jidysz** - język, którego przed drugą wojną światową Żydzi z Europy Wschodniej używali najczęściej. Łączy w sobie języki germańskie i słowiańskie, a także wpływy języka hebrajskiego.

**Język hebrajski** - język północno-zachodnio-semicki z grupy kananejskiej. Od tysiąc dziewięćset czterdziestego ósmego roku urzędowy język Izraela (obok arabskiego).

**Izrael** - po hebrajsku: "Ísra'el". Państwo Izrael utworzono czternastego maja tysiąc dziewięćset czterdziestego ósmego roku. Kraj w Azji Południowo-Zachodniej, nad Morzem Śródziemnym, na południu ma dostęp do Morza Czerwonego. Stolicą Izraela jest Jerozolima.

**Diaspora** - z greckiego: "rozproszenie". Rozproszenie jednej narodowości wśród innej, także rozproszenie wyznawców jednej religii wśród innowierców. Powszechnie stosowane do określenia Żydów żyjących poza Izraelem.

**Żydzi** - dosłownie - chwalcy Boga. Naród w starożytności zamieszkujący wschodnią część basenu Morza Śródziemnego, posługujący się wówczas językiem hebrajskim, a w średniowieczu i współcześnie żyjący w rozproszeniu (diasporze) na całym świecie i posługujący się różnymi językami.

Muzeum Historii  
Żydów Polskich  
POLIN

ul. Anielewicza 6 T +48 22 471 03 00  
00-157 Warszawa @ polin@polin.pl

Iceland  
Liechtenstein  
Norway grants



Ministerstwo  
Kultury  
i Dziedzictwa  
Narodowego

**POLIN**  
Żydowskie  
Dziedzictwo  
Kulturowe

## Załącznik nr 3 – puzzle

Polscy Żydzi.

Co jest dla nich ważne w byciu żydem/żydówką?


Muzeum Historii  
Żydów Polskich  
POLIN

ul. Anielewicza 6  
00-157 Warszawa

T +48 22 471 03 00  
@ polin@polin.pl

Iceland  
Liechtenstein  
Norway grants



Ministerstwo  
Kultury  
i Dziedzictwa  
Narodowego

**POLIN**  
Żydowskie  
Dziedzictwo  
Kulturowe